

KU-CAM

Veileder for vurdering av akademiske karriereløp innen utøvende og skapende kunstfag

Innhold

1. Bakgrunn	2
2. Om NOR-CAM og utviklingen av KU-CAM.....	3
3. Veileder til KU-CAM-matrisen	5
4. KU-CAM-matrise	8
Vedlegg - referanser:.....	10

Forslag fra en arbeidsgruppe oppnevnt av
UHR-Kunst, design, arkitektur

8. november 2024

1. Bakgrunn

KU-CAM-veilederen med tilhørende matrise er et verktøy for å vurdere akademiske karriereløp innen utøvende og skapende kunstfag. Utgangspunktet for veilederen er UHRs rapport «*Veileder for vurdering i akademiske karriereløp. NOR-CAM – En verktøykasse*»¹. NOR-CAM-rapporten og dens matrise gir et rammeverk for vurdering av akademiske karriereløp med utgangspunkt i en større bredde av kompetanseområder enn kun akademiske publikasjoner. NOR-CAM er i hovedsak utformet med utgangspunkt i og referanse til vitenskapelige kvalifikasjoner. Imidlertid har kunstneriske kvalifikasjoner og kunstnerisk utviklingsarbeid (KU) som FoU-aktivitet helt siden 1995 vært lovfestet som likeverdig med vitenskapelige kvalifikasjoner og vitenskapelig forskning. Det har derfor vært ønskelig å utvikle en KU-variant av NOR-CAM, spesielt innrettet for vurdering av kunstneriske kvalifikasjoner. Rammeverket og tenkningen bak NOR-CAM er nyttig og relevant også for kunstneriske kvalifikasjoner, men samtidig ikke helt tilpasset de utøvende og skapende kunstfagenes kompetanseområder, resultater og dokumentasjonsformer. I dette dokumentet er verktøyet tilpasset kunstneriske kvalifikasjoner og kunstnerisk utviklingsarbeid.

Veilederen er utviklet på oppdrag fra UHR-Kunst, design arkitektur, av en arbeidsgruppe bestående av

- Kjetil Solvik (leder) – spesialrådgiver, Norges Musikkhøgskole
- Jostein Gundersen – førsteamanuensis og visedekan for forskning, Fakultet for kunst, musikk og design, Universitetet i Bergen
- Einar Sneve Martinussen – førsteamanuensis, Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
- Kjersti Normann – prodekan utdanning, Fakultet for film, TV og spill, Høgskolen i Innlandet

Foruten NOR-CAM-rapporten og de grunnlagsdokumenter det er referert til der, har arbeidsgruppen også vektlagt andre dokumenter som er spesielt relevante for vurdering av kunstneriske kvalifikasjoner. Se vedlegg med referanser til grunnlagsdokumenter. Etter NOR-CAM har vi også fått ny lov om universiteter og høyskoler (LOV-2024-03-08-9)² og en ny universitets- og høyskoleforskrift (FOR-2024-06-28-1392)³, der kapittel 3 erstatter den tidligere forskrift om ansettelse og opprykk.

¹ Norwegian Career Assessment Matrix (NOR-CAM), UHR 2021. https://www.uhr.no/_f/p1/iab94a5c2-b008-42af-a66a-c81750adb350/nor-cam-en-verktoykasse-endelig.pdf

² <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2024-03-08-9>

³ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2024-06-28-1392>

2. Om NOR-CAM og utviklingen av KU-CAM

NOR-CAM-rapporten ble utviklet i 2021 av en arbeidsgruppe oppnevnt av UHR, med det formål å tilby et mer fleksibelt og helhetlig rammeverk for vurdering av akademiske karriereløp, i stedet for ensidig vektlegging av kvantitative indikatorer. Kravene til vitenskapelig eller kunstnerisk nivå beholdes, men omfanget av mulige meritterende kompetanser utvides, uten at den enkelte ansatte skal forventes å dokumentere kvalifikasjoner på alle områder. Rapporten med tilhørende matrise føyer seg i en rekke av internasjonale initiativer til en mer differensiert vurdering av forskningskvalitet og akademiske kompetanser (se NOR-CAM, s. 15 ff.), og kan tjene som verktøy for karriereplanlegging, utlysings- og vurderingsprosesser.

I arbeidet med utvikling av NOR-CAM er det lagt til grunn seks overordnede prinsipper:

- Hva er kvalitet? – Balanse mellom kvantitative og kvalitative mål
- Alle skal ikke gjøre alt
- Åpen forskningspraksis som bærende prinsipp
- Transparens i vurderingen og synliggjøring av hva som er meritterende
- Fremme kjønnsbalanse og mangfold
- Være til hjelp for utforming av utlysninger og vurderingsprosesser lokalt

Disse prinsippene er like relevante for kunstnerisk utviklingsarbeid som for vitenskapelig forskning. Mye av strukturen og innholdet er videreført også i KU-CAM. Detaljeringen av kompetanseområder, resultater og dokumentasjonsformer i NOR-CAM er imidlertid i mindre grad dekkende for kunstneriske kvalifikasjoner og kunstnerisk utviklingsarbeid. Det er også et poeng at mens ett av målene med NOR-CAM og de bakenforliggende internasjonale initiativene, f.eks. CoARA⁴, er å legge mindre vekt på bibliometriske indikatorer (antall publikasjoner i tellende tidsskrifter, siteringer mv.) til fordel for mer vekt på kvalitativ fagfellevurdering av resultater, så er tradisjonen innenfor utøvende og skapende kunsthøgskoler primært at det er slike kvalitative vurderinger som legges til grunn. Det skyldes, blant annet, at det ikke finnes tilsvarende tellekantsystemer for kunstneriske tellekantsystemer for kunstnerisk utviklingsarbeid som det som finnes for vitenskapelig forskning.

Mens NOR-CAM skiller mellom kompetanseområdene «Forskningsresultater» og «Samspill med samfunnet, formidling og innovasjon», vil resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid ofte utvikles i formidlingssituasjonen og/eller i samspill med samfunnet, enten det dreier seg om performativ kunst, utstillinger, bygninger eller design. I KU-CAM har vi derfor omformet de tilsvarende kompetanseområdene til hhv.

⁴ <https://coara.eu/>

“Kunstnerisk kompetanse” og “Faglig samfunnsdeltakelse”. Eksemplene på resultater er tilsvarende endret, slik at for eksempel også innovasjonsresultater kan vurderes som dokumentasjon innenfor kompetanseområdet “kunstnerisk kompetanse”.

For flere av kompetanseområdene er NOR-CAMs eksempler på dokumentasjonsformer begrenset til CRIS-systemer og andre databaser samt CV-er og den noe diffuse kategorien «narrativer». For kunstneriske kvalifikasjoner kan andre, disiplinspesifikke dokumentasjonsformer være mer relevante.

NOR-CAM-rapporten er ikke tydelig på hva som ligger i kategorien «refleksjon». I kunstnerisk utviklingsarbeid kan refleksjon være en del av selve KU-aktiviteten, slik det er beskrevet av Kunnskapsdepartementet i forbindelse med opprettelsen av graden ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid i 2018:

«Kunstutøvelsen skal stå i sentrum for doktorgradsarbeidet. Samtidig skal kunstutøvelsen følges av en eksplisitt refleksjon som ved presentasjon av prosjektet gjør det mulig for andre å ta del i den arbeidsmåten og innsikten som det kunstneriske utviklingsarbeidet genererer.» (Kunnskapsdepartementet (2018), "Ny doktorgrad – ph.d. i kunstnerisk utviklingsarbeid")

Dette er i tråd med definisjonen av kunstnerisk utviklingsarbeid i utredningen «Vekt på kunstnerisk utviklingsarbeid» (Jørgensen-utvalget) fra 2007⁵:

Kunstnerisk utviklingsarbeid dekker kunstneriske prosesser som fører fram til et offentlig tilgjengelig kunstnerisk produkt. I denne virksomheten kan det også inngå en eksplisitt refleksjon rundt utviklingen og presentasjonen av kunstproduktet.

I den tilpassete KU-CAM-matrisen skiller vi mellom refleksjon som resultat av kunstnerisk utviklingsarbeid og refleksjon omkring de ulike resultatenes bidrag og relevans.

Den følgende KU-CAM-veilederen og -matrisen er et supplement til NOR-CAM, med sikte på å dekke spesifikke behov knyttet til kunstnerisk utviklingsarbeid og akademiske karriereløp basert på kunstneriske kvalifikasjoner. Dokumentet tar sikte på å være dekkende for de som er ansatt på grunnlag av kunstneriske kvalifikasjoner, så langt det er mulig å være dekkende for et dokument som skal favne hele bredden av ulike utøvende og skapende kunstfag. For de som er ansatt på grunnlag av vitenskapelige kvalifikasjoner innenfor kunstutdanningene, er NOR-CAM et bedre utgangspunkt. Det vises også til NOR-CAM-veilederen for grundig gjennomgang av den internasjonale og nasjonale konteksten dette arbeidet inngår i.

⁵ https://www.uhr.no/f/p1/ia142b8ca-1a99-4d01-8b2a-15209ae9080f/vekt_paa_kunst.pdf

3. Veileder til KU-CAM-matrisen

KU-CAM-matrisen er først og fremst ment som et hjelpemiddel for utdanningsinstitusjonenes arbeid med å utvikle institusjonsinterne retningslinjer for vurdering av kompetanse ved ansettelse og opprykk, og for annet arbeid med sikte på kompetanseutvikling og karriereplanlegging for de som er ansatt på grunnlag av kunstneriske kvalifikasjoner.

Matrisen tar utgangspunkt i seks ulike kompetanseområder og gir eksempler på resultattyper og dokumentasjonsformer som kan være relevante. Det er viktig at kompetanseområdene og eksemplene for det første ikke må anses som uttømmende oversikter, og for det andre ikke må oppfattes som obligatoriske krav og kriterier som alle må tilfredsstilles. Matrisen gir heller ikke noen veiledning mht. nivå på eller omfang av ulike typer kvalifikasjoner.

Matrisen må også ses i sammenheng med kompetansekravene og -kriteriene for ulike stillingskategorier som er spesifisert i forskrift til universitets- og høyskoleloven kap. 3 om kvalifikasjonskrav for undervisnings- og forskningsstillinger. Det er særlig på de to tradisjonelle kompetanseområdene vitenskapelig/kunstnerisk kompetanse og utdanningsfaglig kompetanse at forskriften er spesifikk.

Matrisen er holdt på et overordnet nivå, der terminologien er ment å ha relevans for hele feltet av utøvende og skapende kunstfag. Det er stor variasjon i metoder, resultattyper og dokumentasjonsformer mellom de ulike kunstfagene, og det vil være hensiktsmessig å ta i bruk mer fagspesifikk terminologi der det er mulig.

Det vil være helt nødvendig at institusjonene utarbeider mer institusjonsspesifikke og disiplinspesifikke kriterier, i tråd med universitets- og høyskolelovforskriften kap. 3, § 3-8 ("*Universiteter og høyskoler skal fastsette nærmere krav til den utdanningsfaglige kompetansen*") og § 3-10 ("*Universiteter og høyskoler skal fastsette kvalifikasjons- og dokumentasjonskrav for kompetansevurdering ved ansettelse, overgang og opprykk, og eventuelle krav ut over minstekravene [...]. Kravene skal tilpasses stillingskategorien, og reflektere nasjonale eller internasjonale standarder for de ulike stillingskategoriene.*") Et av hovedmålene med NOR-CAM, som også er videreført i arbeidet med KU-CAM, er å gi verktøy for å kunne vurdere flere kompetanseområder enn de tradisjonelle områdene – vitenskapelig /kunstnerisk kompetanse og utdanningsfaglig kompetanse – mer systematisk enn det som har vært vanlig til nå. Om og i hvilket omfang slik utvidelse av kompetanseområdene skal vektlegges, må den enkelte institusjonen fastsette i egne retningslinjer.

Matrisen består av fire kolonner, hvor den første angir seks ulike kompetanseområder som alle kan komme i betraktning ved vurdering av kompetanse. Kolonne 2 angir eksempler på resultater og kompetanser som aktiviteter på de ulike kompetanseområdene kan lede til. Kolonne 3 angir eksempler på hvordan slike resultater eller kompetanser kan dokumenteres. Kolonne 4 omhandler den enkeltes refleksjon om og subjektive vurdering av egne resultater og kompetanser. Slik refleksjon bør normalt være av tekstlig karakter og kan gjøres samlet for alle kompetanseområder eller oppdelt i flere deler. Den enkelte institusjon må fastsette nærmere regler for omfanget av slik refleksjon, men antydningssvis vil det ikke være unormalt om samlet omfang for refleksjonstekster for en søknad om opprykk ligger på 3 – 6 sider. For vurdering av kompetanse ved søknad på stilling, vil normalt en stillingsbetenking eller utlysningstekst angi nærmere krav til innhold i og omfang av slik refleksjon.

En entydig oppdeling av ulike kompetanseområder er ikke mulig, og det vil alltid være en grad av overlapp mellom de ulike kategoriene. F.eks. kan refleksjon over egne bidrag (kolonne 4) overlappe med kunstnerisk refleksjon som resultat.

Kompetanseområde A – Kunstneriske kvalifikasjoner indikerer den type arbeid eller aktivitet som vanligvis leder til målbare fagspesifikke resultater, parallelt til «publikasjoner» i de vitenskapelige disiplinene:

- Kunstneriske resultater innenfor kunstneriske områder som musikk, design, arkitektur, visuell kunst, scenekunst, film, skrivekunst mv.
- Eksplisitte kunstneriske refleksjoner
- Innovasjons- og nyskappings-resultater knyttet til faglig utvikling i møtet med samfunns- og næringsliv
- Metoder
- Fagfellevurderte publikasjoner av kunstnerisk utviklingsarbeid

De ulike fagområdene har ulike tradisjoner for å dokumentere resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid. Vitenarkiver og CRIS-systemer vil i økende grad fungere som dokumentasjonsverktøy for KU, men i mange tilfeller vil en vurdering måtte baseres på andre, fagspesifikke dokumentasjonsformer.

Kompetanseområde B – Prosesskompetanse indikerer deltagelse i overgripende KU-prosesser som bidrar utover den enkeltes KU, slik som ledelse av FoU-grupper eller ulike former for fagfellearbeid.

I «Forskrift til universitets- og høyskoleloven» stilles det i § 3-8 krav til utdanningsfaglig kompetanse. Forskriften overlater til institusjonene å fastsette nærmere krav til den utdanningsfaglige kompetansen, tilpasset hver stillingskategori, men forskriften slår likevel fast at «*for stillingene førstelektor, dosent, førsteamanuensis og professor skal det*

minimum kreves formell opplæring, kvalitetsutvikling i egen undervisning, veiledning, og vesentlige bidrag til utvikling av utdanningskvalitet». **Kompetanseområde C – Utdanningsfaglig kompetanse** omhandler dette området, med eksempler på hvordan slik kompetanse kan komme til uttrykk og dokumenteres.

Mens det for mange av vitenskapelige fagområder kan gi mening å skille mellom forskningsresultater på den ene side og forskningsformidling og samspill med samfunnet på den annen side, vil de aller fleste resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid KU utspille seg i, og i dialog med, samfunnet. **Kompetanseområde D – Faglig samfunnsdeltakelse** omhandler derfor ikke primært den formidling og det samspill med samfunnet som skjer ved offentliggjøring av kunstneriske resultater, men ulike prosesser hvor kunstnerisk kompetanse formidles ut av sitt nære fagfelt til andre grupper av befolkningen. Det kan dreie seg om offentlige innføringer i kunstverk, offentlige foredrag, kronikker, anvendelse av kunstneriske metoder i prosesser utenfor kunstfeltet, lærebøker mv.

Kompetanseområde E – Ledelse og verv omhandler ulike former for ledererfaring utover ledelse av egne prosjekter eller forskningsgrupper (kompetanseområde B). Lederverv både forutsetter og bidrar til videreutvikling av kompetanser som er svært viktige for kunstnerisk utviklingsarbeid, enten det dreier seg om institusjons- eller enhetsledelse, studieprogramledelse, ledelse av nettverk eller større prosjekter. Lederverv og annet utvalgsarbeid utenfor academia bør også komme i betraktning. Den enkelte ansatte reflekterer over på hvilke måter slike verv bidrar til den samlede kompetansen (kolonne 4).

Det vil alltid være kompetanseområder som ikke faller inn i disse 5 hovedkategoriene, som likevel kan være relevante i et akademisk karriereløp. **Kompetanseområde F – Annen erfaring** omfatter slik kompetanse. Gitt åpenheten i denne kategorien er det ikke hensiktsmessig å gi konkrete eksempler på resultater, kompetanser eller dokumentasjon. Den enkeltes refleksjon over erfaringens relevans for den samlede akademiske kompetansen vil her kunne være av stor betydning.

4. KU-CAM-matrise – Verktøy for tilpassede vurderinger i akademiske karrierer innen utøvende og skapende kunstfag

1. Kompetanse-områder	2. Eksempler på resultater og kompetanser	3. Eksempler på dokumentasjon	4. Refleksjon
A. Kunstnerisk kompetanse	• Kunstneriske resultater • Kunstnerisk refleksjon • Innovasjonsresultater • Metoder • Fagfellevurderte publikasjoner av kunstnerisk utviklingsarbeid	• Disiplinspesifikke dokumentasjonsformer • Publikasjoner • Publikasjonslister • Patenter og lisenser • Vitenarkiv, CRIS-systemer og andre databaser	• Refleksjon rundt resultatenes kvalitet og relevans i fagfeltet • Refleksjon rundt egen kunstneriske utvikling og eget ståsted i fagfeltet
B. Prosesskompetanse	• Fagspesifikke KU-prosesser • Ledelse av og medvirkning i FoU-grupper • Bidrag til tverrfaglighet • Redaksjonsvirksomhet • Fagfellevurdering • Konsortiebygging og nettverksarbeid • Samskaping og folkeforskning • Innovasjonsprosesser i samfunns-, kultur- og næringsliv • Ekstern finansiering • Utvikling av KU-infrastruktur	• Publikasjoner og publikasjonslister • CRIS-systemer og andre databaser • CV-system med lenker til kildedata • Disiplinspesifikke dokumentasjonsformer	• Refleksjon rundt prosesser, roller, bidrag og relevans
C. Utdanningsfaglig kompetanse	• Relevant pedagogisk erfaring (planlegging, gjennomføring, evaluering og utvikling av undervisning og veiledning) • Deltakelse i utvikling av utdanningskvalitet i fagfellesskap	• CV-system med lenker til kildedata • Institusjonsregistrering av undervisningsomfang • Pedagogisk mappe • Vitnemål/kursbevis	• Refleksjon rundt formell og uformell pedagogisk kompetanse og erfaring

	• Vesentlige bidrag til utvikling av utdanningskvalitet • Erfaring med mentoring / kollegial rådgivning • Utvikling og deling av læremidler og undervisningsmetodikk • Utdanningsledelse • Formell pedagogisk kompetanse gjennom utdanning/kurs • Kvalitetsutvikling i egen undervisning og veiledning over tid	• Lærebøker og andre læremidler • Emneplaner/emnebeskrivelser • Digitale undervisningsressurser • Resultater av pedagogisk virksomhet	
D. Faglig samfunnsdeltagelse	• Formidlingserfaring i ulike formater • Publikasjoner, rapporter og utredninger • Bruk av resultater av kunstnerisk utviklingsarbeid i samfunns-, kultur- og næringsliv • Deling av FoU- og undervisningsresultater med allmenheten • Deltakelse i samfunnsdebatt	• Publikasjoner, rapporter og utredninger • CRIS-systemer og andre databaser • CV med lenker til kilddata • Disiplinspesifikke dokumentasjonsformer	• Refleksjon rundt aktivitetenes relevans og effekter i samfunnet, samt eksterne aktørers bidrag
E. Ledelse og verv	• Institusjons- og enhetsledelse • FoU-ledelse, institusjon/enhet • Ledelse av akademiske nettverk og prosjekter • Lederverv og annet utvalgsarbeid i og utenfor akademia	• CV med lenker til kilddata • CRIS-systemer og andre databaser	• Refleksjon rundt roller, bidrag og effekter
F. Annen erfaring	• Relevante kunnskaper, ferdigheter, erfaringer og kompetanse som ikke er dekket av kategoriene over	• CV med lenker til kilddata • Evt. annen dokumentasjon	• Refleksjon rundt hvordan dette bidrar til kompetansen for øvrig

Vedlegg - referanser:

Grunnlagsdokumenter

NOR-CAM – En verktøykasse, Veileder for vurdering av akademiske karriereløp (2021) - <https://www.uhr.no/f/p1/iab94a5c2-b008-42af-a66a-c81750adb350/nor-cam-en-verktoykasse-enderlig.pdf>

Grunnlagsdokumenter referert til i NOR-CAM

Lov om universiteter og høyskoler av 2005 (opphevet) - <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-04-01-15>

Forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger (opphevet) - <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-02-09-129>

DORA – San Francisco Declaration on Research Assessment (2013) - <https://sfdora.org/>

Leiden Manifesto for Research Metrics (2015) - <http://www.leidenmanifesto.org/>

Open Science Career Matrix - OS-CAM - Evaluation of Research Careers fully acknowledging Open Science Practices (2017) - <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/47a3a330-c9cb-11e7-8e69-01aa75ed71a1>

EUA: Career paths in teaching (2019) - <https://eua.eu/downloads/publications/eua%20tpg%20report%20%20-%20career%20paths%20in%20teaching.pdf>

Andre grunnlagsdokumenter (ikke referert til i NOR-CAM)

Lov om universiteter og høyskoler av 2024 <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2024-03-08-9?q=universitet%20og%20h%C3%B8yskole>

Forskrift til universitets- og høyskoleloven, kapittel 3 og undervisnings og forskningsstillinger https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2024-06-28-1392/KAPITTEL_3#KAPITTEL_3

CoARA – Coalition for Advancing Research Assessment og The Agreement on Reforming Research Assessment - <https://coara.eu/>

Vekt på kunstnerisk utviklingsarbeid (2007) – også kjent som Jørgensenutvalget https://www.uhr.no/f/p1/ia142b8ca-1a99-4d01-8b2a-15209ae9080f/vekt_paa_kunst.pdf

Kunstnerisk utviklingsarbeid og åpen forskning – rapport 2022 fra arbeidsgruppe under UHR-KDA <https://www.uhr.no/f/p1/ia381f872-7e28-44ca-bb39-6267f228fc36/notat-åpen-forskning-i-ku-2022-11-09.pdf>

Notat 2020: Nye krav til utdanningsfaglig kompetanse i forskrift om ansettelse og opprykk - og forståelsen av disse ved ansettelse på grunnlag av kunstnerisk kompetanse, utarbeidet av representanter ved NMH, KHIO og UiB-KMD – upublisert

The Florence principles on the Doctorate in the Arts (2016) - https://cdn.ymaws.com/elia-artschools.org/resource/collection/E2AD64FA-F702-435C-8509-199F0C40E674/26-september-florence-principles-for-web_20191107101055.pdf

The Vienna Declaration on Artistic Research (2020) - https://aec-music.eu/media/2021/05/viennadeclarationonartfinalversion24june20_20201216163421.p